

АНАЛИЗА ЕФЕКТА ЗА НАЦРТ ЗАКОНА О ИЗМЕНАМА И ДОПУНАМА ЗАКОНА О КОРИШЋЕЊУ ОБНОВЉИВИХ ИЗВОРА ЕНЕРГИЈЕ

ПРИЛОГ 2: Кључна питања за анализу постојећег стања и правилно дефинисање промене која се предлаже

1) Који показатељи се прате у области, који су разлози због којих се ови показатељи прате и које су њихове вредности?

У области обновљивих извора енергије конкретни показатељи ће бити утврђени у Интегрисаном националном енергетском и климатском плану који треба да дефинише циљеве у овој области, политике и мере за њихово достизање као и показатеље. Израда овог документа је у току.

Традиционално, показатељи стања учешћа ОИЕ прате се на нивоу читаве енергетике (учешће у бруто финалној потрошњи енергије - БФПЕ) и посебно унутар три сектора:

1. учешће ОИЕ у сектору електричне енергије,
2. учешће ОИЕ у сектору топлотне енергије,
3. учешће ОИЕ у сектору саобраћаја.

Према последње доступним подацима ЕУРОСТАТА удео ОИЕ у БФПЕ у 2021. години износио је 25,3%.

Учешће ОИЕ у сектору електричне енергије износи 30%.

Додатно, Закон о коришћењу обновљивих извора енергије омогућио је кроз прописану обавезу операторима система да прате и објављују списак свих прикључених електрана које користе ОИЕ, као и оних који су у поступку прикључења, укључујући и праћење и евиденцију прикључених купаца-произвођача на систем.

На овај начин, омогућено је праћење тржишта и процена капацитета који се могу појавити на мрежи, а што је од значаја за анализу адекватности производње и преносног система, као за анализу сигурности рада система коју врши оператор преносног система кроз план развоја система који доноси сваке друге године у складу са Законом о енергетици.

Према последњим подацима од оператора система, поднето је захтева за прикључење у износу од 20.000 MW, од чега 17.500 MW на преносни систем и 2.500 MW на дистрибутивни систем.

Капацитет купаца-произвођача за које поднет захтев за прикључење износи 23 MW. Остали захтеви се односе на капацитете за које није могуће утврдити да ли се развијају комерцијално или на бази подстицаја. Од постојећих 20 GW захтева за прикључење, за 5-6 GW оператори система су преузели обавезу према инвеститорима.

Тренутни капацитет за балансирање система износи 380 MW.

2) Да ли се у предметној области спроводи или се спроводио документ јавне политике или пропис? Представити резултате спровођења тог документа јавне политике или прописа и образложити због чега добијени резултати нису у складу са планираним вредностима.

У предметној области спроводе се тренутно два документа јавне политике, и то:

1. Стратегија развоја енергетике Републике Србије до 2025. године са пројекцијама до 2030. године (у даљем тексту: Стратегија)

2. Уредба о утврђивању Програма остваривања Стратегије развоја енергетике Републике Србије до 2025. године са пројекцијама до 2030. године за период од 2017. године до 2023. године (у даљем тексту: Програм)

Резултати спровођења ова документа прате се кроз извештаје који су у припреми. Наведена документа нису од непосредног значаја за предметне измене закона, јер се конкретни проблеми које измене закона треба да реше не огледају у непостигнутим резултатима наведена два документа

3) Који су важећи прописи и документи јавних политика од значаја за промену која се предлаже и у чему се тај значај огледа?

Закон о коришћењу обновљивих извора енергије (у даљем тексту: Закон о ОИЕ) је објављен у „Службеном гласнику РС”, број: 40/21 од 22.04.2021. године, а ступио је на снагу 30.04.2021.

Значај наведеног прописа огледа се у томе што омогућује да се уочени проблеми реше кроз његову измену.

4) Да ли су уочени проблеми у области и на кога се они односе? Представити узроке и последице проблема.

Основни разлози за припрему Нацрта закона о изменама и допунама Закона о коришћењу обновљивих извора енергије (у даљем тексту: Нацрт закона), тј. проблеми за које закон треба решити се огледају у следећем:

Проблем преузимања балансне одговорности за све произвођаче из ОИЕ

Постојеће законско решење у члану 10. Закона о ОИЕ даје право свим произвођачима из ОИЕ (како онима који су у систему подстицаја тако и онима ван система подстицаја) да пренесу балансу одговорност на гарантованог снабдевача, односно ЈП ЕПС који обавља функцију гарантованог снабдевача и уједно је највећи учесник на тржишту. Постојеће решење има за последицу велики ризик за пословање ЈП ЕПС-а и крајње купце који финансирају подстицаје за повлашћене произвођаче, јер је једном учеснику на тржишту законски наметнута обавеза преузимања балансне одговорности и за пројекте који се развијају комерцијално. Наведена законска обавеза је значајно смањила пословни ризик произвођача који користе ОИЕ, због чега је мотивисале инвеститоре да се упусте у масовни развој пројеката и поднесу велики број захтева за прикључење. Тако је за мање од годину и по дана од примене Закона о коришћењу ОИЕ укупан капацитет за електране које користе ОИЕ порастао са 4 GW на 20 GW.

Оволико број захтева за прикључење изазвао је други проблем који закон треба решити, а то је високи ризик по сигурност рада система уколико се реализује наведени број захтева за прикључења.

Проблем интеграције енергије из обновљивих извора енергије у систем

Приликом интеграције енергије из обновљивих извора енергије у систем, треба имати у виду да осим питања физичког капацитета мреже да преузму енергију, потребно је посебно решити проблем њихове интеграције из угла капацитета резерве за балансирања коју набавља оператор преносног система ради балансирања, то јест одржавања фреквенције система, с обзиром да је учешће варијабилних обновљивих извора енергије у затраженим капацитетима за прикључење доминантан, а управо варијабилних обновљиви извори енергије представљају проблем за балансирања имајући у виду њихову непредвидљивост.

Оператор преносног система наручио је Студију о великој интерграцији варијабилних обновљивих извора енергије која је показала да при нивоима интеграције ОИЕ (овде се пре свега фокусирамо на ветроелектране) до нивоа око 3500 MW инсталисане снаге, неопходно је у систему, за потребе балансирања, константно у резерви држати од 700 до 1000 MW (у постојећим капацитетима хидроелектрана и термоелектрана, респективно у зависности од тога да ли преносни систем систем ради као део регулационог блока СММ бољи сценарио, или изоловано лошији сценарио). Тренутна регулациона резерва одобрена од стране Агенције за енергетику РС, коју је неопходно имати у систему износи 380 MW (секундарна + терцијарна). За веће нивое интеграције неуправљивих ОИЕ, око 8800 MW, потребно је обезбедити и до 2000 MW регулационе резерве из стабилних расположивих извора електричне енергије РС, као и потискивање расположивих капацитета (из стабилних извора електроенергетског система). На основу резултата студије недостајућа регулациона резерва из расположивих управљивих извора електричне енергије РС у систему која се за различите нивое интеграције ОИЕ креће од 500 до 800 MW (у зависности од сценарија са или без постојећих термоелектрана, процента грешке у прогнози ветроелектрана). Даље наглашавамо да регулациона резерва која се обезбеђује из термоелектрана повећава трошкове рада електрана. Сва регулациона резерва мора бити доступна сваке секунде за потребе балансирања, што значи да за исти износ снаге ЈП ЕПС умањује свој расположиви производни капацитет за снабдевање домаће привреде и становништва, као и за евентуални извоз. Сав овај дебаланс ЈП ЕПС мора да надомести из увоза по тржишним ценама (овде нису укључени никакви трошкови тржишног балансирања система). Овде је већ високо присутан ризик од честих "black-out" (тотални распад електроенергетског система земље).

Према резултатима наведене студије за сценарио интеграције 8100 MW инсталисане снаге ОИЕ и високе цене CO₂ (57 EUR/t), која је већ данас значајно премашена и достиже 90 EUR/t, процењена је укупна цена балансирања на годишњем нивоу у износу од 150 - 340 милиона евра годишње (ово је процењено са ценама са почетка 2021. године, које су такође вишеструко премашене актуелним стањем на тржишту електричне енергије), што је у поређењу са тренутним годишњим трошком балансирања од 48 милиона евра годишње изузетно велико, вишеструко повећање које, осим што је неопходно препознати кроз будућу тарифу за пренос, такође се прелива на крајњег потрошача, односно на цену електричне енергије за индустрију и широку потрошњу. Цена базне електричне енергије у

протеклом периоду износила је и до 400 EUR/MWh, а цена балансне енергије достигала је вредности преко 1000 EUR/MWh.

Упоређивањем резултата наведене студије са укупним капацитетом електрана за које се тражи прикључење може се видети да је финансијски и технички ризик на електроенергетски систем изузетно висок и да се проблем мора решити кроз измену закона која ће омогућити заштиту електроенергетског систем од овог ризика, у супротном постојао би велики ризик за обезбеђивање сигурног, стабилног и поузданог рада целокупног електроенергетског система.

Део наведеног проблема је и законског решење које омогућава да купци-произвођачи могу без ограничења да инсталирају капацитет на сопствени објекат и да вишак електричне енергије предају у мрежу, без икакве одговорности према оператору система. Услед тога у условима постојећих захтева за прикључење може се довести до угрожавања сигурности рада електроенергетског система, ако би се допустило да купци-произвођачи масовно инсталирају велике капацитете на мрежу. У европској пракси, наведени проблем је препознат и решен кроз увођење новог концепта активног купца, који такође имају могућност да инсталирају соларне електране на своје објекте ради задовољења сопствене потрошње и да вишак електричне енергије предају у систем, али за разлику од купаца-произвођача, активни купци су балансно одговорни за дебаланс који праве и имају обавезу учествовања у помоћним услугама.

Осим наведених проблема изменама закона треба да се унапреде постојеће решења која би без измене изазвала проблеме у пракси, а то су:

- ограничење прикључења варијабилних обновљивих извора на дистрибутивни систем како би се спречила злоупотреба инвеститора да избегну прикључења на преносни систем, кроз поделу јединственог пројекта на мање пројекте, чиме би се строжији захтеви за прикључење на преносни систем избегли,
- одређивање максималне цене на аукцији које је до сада било у надлежности Агенције за енергетику коју треба пренети у надлежност министарства надлежног за послове енергетике, с обзиром да постојеће решење одговорност за успех аукција и њихово спровођење дистрибуира на две државне институције, од којих је једна независна и самостална у раду што потенцијално доводи до неефикасности целог процеса. Потребно је систем аукције централизовати око једне институције.
- поједностављење односа између повлашћених произвођача коју су у балансној групи гарантованог снабдевача, са једне стране, и самог гарантованог снабдевача, са друге стране, при чему би повећала финансијска одговорност повлашћених произвођача, али и омогућила предвидљивост

5) Која промена се предлаже?

Предлажу се следеће измене:

да гарантовани снабдевач преузима балансну одговорност само за повлашћене произвођаче електричне енергије који су у систему подстицаја, док се комерцијални пројекти морају сами да уреде балансну одговорност.

- да преузимање балансне одговорности траје привремено до успостављања тржишних услова да сви произвођачи из ОИЕ могу ефикасно решавати проблеме свог дебаланса у производњи, а ти тржишни услови биће испуњени или до тренутка спајања домаћег организованог унутардневног тржишта електричне енергије са европским или истеком 30 месеци од дана успостављања домаћег организованог тржишта електричне енергије у зависности од тога који тренутак први наступи.
- да повлашћени произвођачи плаћају фиксну накнаду гарантованом снабдевачу по сваком произведеном MWh, уз узајамну финансијску компензацију по цени на дан унапред тржишту у зависности од смера дебаланса који повлашћени произвођачи праве (ако повлашћени произвођачи произведу мање од планираног плаћају гарантованог снабдевачу, ако произведу више, гарантовани снабдевач плаћа повлашћеног произвођачу). На овај начин обезбеђује се да повлашћени произвођачи генеришу приходе око реалне производње, а гарантовани снабдевач добиће накнаду за пружање услуге балансирања, уз могућност да добије додатну накнаду уколико повлашћени произвођач не прогнозира добро производњу електричне енергије.
- да оператор преносног система врши анализу адекватности производње електричне енергије и преносног система при изради плана развоја система и да у случају да анализе покажу да није могуће обезбедити резерву за балансирања примени заједно са оператором дистрибутивног система примени меру одлагања прикључења на електроенергетски систем електрана које користе варијабилне обновљиве изворе, уз могућност да произвођачи из варијабилних обновљивих извора енергије обезбеде, или сами или преко других учесника на тржишту, додатни капацитет за пружање помоћних услуга оператору преносног система, а који обухватају регулацију фреквенције и размену снаге (батерија и друга складишта, односно управљиве изворе енергије), уколико не желе да буду подвргнути мери одлагања прикључења до појаве физичке доступне балансне резерве у систему
- да се ограничи прикључење на дистрибутивни систем варијабилних обновљивих извора енергије на такав начин која спречава инвеститоре да заобилазе прикључење на преносни систем
- да се максималну понуђену цену на аукцији одређује министарство надлежно за послове енергетике
- да се ограничи инсталисани капацитет електрана купаца- произвођача, тако да им се омогући да уживају право на приоритетан приступ, буду ослобођени балансне одговорности и дужности пружања помоћних услуга, при чему се омогућава да се кроз измене Закона о енергетици уведе нови концепт активног купца.

б) Да ли је промена заиста неопходна и у ком обиму?

Нацрт закона је једини ефикасан начин да се постојећи практични проблеми у примени Закона о ОИЕ реше. Без Нацрта закона није могуће решити горе наведене проблеме.

7) На које циљне групе ће утицати предложена промена? Утврдити и представити циљне групе на које ће промена имати непосредан односно посредан утицај.

Предложена промена утицаће на потенцијалне произвођаче енергије који користе ОИЕ, Агенцију за енергетику којој се смањују нове надлежности, ЈП ЕПС (гарантовани снабдевач), АД ЕМС, ЕДС, потрошаче енергије - привредне субјекте и грађане.

8) Да ли постоје важећи документи јавних политика којима би се могла остварити жељена промена и о којим документима се ради?

Не постоји. Наведени проблеми не могу се решити документима јавне политике.

9) Да ли је промену могуће остварити применом важећих прописа?

Није.

10) Квантитативно (нумерички, статистички) представити очекиване трендове у предметној области, уколико се одустане од интервенције (*status quo*).

Уколико се не изврше предметне измене

11) Какво је искуство у остваривању оваквих промена у поређењу са искуством других држава, односно локалних самоуправа (ако је реч о јавној политици или акту локалне самоуправе)?

Сличне заштитне механизме од прикључење неконтролисано великог броја електрана на варијабилне обновљиве изворе енергије постоји у Мађарској. Ограничење инсталисане снаге купаца-произвођача на мале снаге раширено је у Европи, док слична пракса у земљама Енергетске заједнице, па је тако снага купаца произвођача ограничена на следећи начин:

- Грузија – 100 kW
- Јерменија – 150 kW
- Босна и Херцеговина – 50 kW
- Црна Гора – 50 kW
- Македонија – домаћинства 4 kW, остали купци произвођачи до 20 kW

Привремено преузимање балансне одговорности примењивано је раније у Европи. Слични системи у односу на овај постојали су у Шпанији и Италији, али тренутно услед развоја тржишта, више се не примењују подстицаји за балансирања произвођача на ОИЕ.

ПРИЛОГ 3: Кључна питања за утврђивање циљева

- 1) Због чега је неопходно постићи жељену промену на нивоу друштва? (одговором на ово питање дефинише се општи циљ).**

Интеграција обновљивих извора у систем уз обезбеђење сигурног рада електроенергетског система

- 2) Шта се предметном променом жели постићи? (одговором на ово питање дефинишу се посебни циљеви, чије постизање треба да доведе до остварења општег циља. У односу на посебне циљеве, формулишу се мере за њихово постизање).**

Обезбедити спровођење аукција који ће додати нове капацитете из ОИЕ у систем, при чему се спровођењем система подстицаја неће довести у опасност сигурност рада система.

Подстаћи већу одговорност инвеститора према оператору система

Подстаћи развоја тржишта помоћних услуга у случају физичког недостатка балансне резерве.

- 3) Да ли су општи и посебни циљеви усклађени са важећим документима јавних политика и постојећим правним оквиром, а пре свега са приоритетним циљевима Владе?**

Општи и посебни циљеви у складу су са приоритетним циљевима Владе у овој области

- 4) На основу којих показатеља учинка ће бити могуће утврдити да ли је дошло до остваривања општих односно посебних циљева?**

Праћење квантитативних показатеља биће додељени капацитет на аукцијама ОИЕ и резерва за балансирање и удео ОИЕ у сектору електричне енергије.

Почетна вредност ОИЕ капацитета у систему подстицаја: 550 MW

Циљна вредност ОИЕ капацитета у систему подстицаја: Биће дефинисана трогодошњим Планом система подстицаја

Почетна вредност резерве за балансирање: 380 MW

Циљна вредност резерве за балансирање: Биће дефинисана на годишњем нивоу правилима Европске асоцијације оператора преносног система (ЕНТСО-Е) које примењује оператор преносног система на бази две методе: пробалистичке и детерминистичке у зависности која покаже већу вредност.

Почетна вредности удела ОИЕ у сектору електричне енергије: 30%

Циљна вредност удела ОИЕ у сектору електричне енергије: Биће дефинисана Интегрисаним националним енергетским и климатским планом

ПРИЛОГ 4: Кључна питања за идентификовање опција јавних политика

1) Које релевантне опције (алтернативне мере, односно групе мера) за остварење циља су узете у разматрање? Да ли је разматрана „*status quo*” опција?

Са постојећим законским решењима проблем интерграције ОИЕ у систем би додатно ескалирао, јер би правно обавезивања оператора система да обезбеде прикључење електрана које не могу да интегришу у систем довело да њихове одговорности за штету, која би се мерила стотина милиона евра годишње уколико прикључе електране чију енергију не могу да преузму у систем

2) Да ли су, поред регулаторних мера, идентификоване и друге опције за постизање жељене промене и анализирани њихови потенцијални ефекти?

Другим опцијама није могуће постићи жељене ефекте

3) Да ли су, поред рестриктивних мера (забране, ограничења, санкције и слично) испитане и подстицајне мере за постизање посебног циља?

Подстицајне мере за интеграцију ОИЕ већ постоје, али без предложених ограничења није могуће остварити друге законске циљеве као што је обезбеђење сигурног и поузданог рада електроенергетског система

Да ли су у оквиру разматраних опција идентификоване институционално управљачко организационе мере које је неопходно спровести да би се постигли посебни циљеви?

Није неопходно спровести управљачко-организационе мере

4) Да ли се промена може постићи кроз спровођење информативно-едукативних мера?

Није потребна никакав додатна едукација

5) Да ли циљне групе и друге заинтересоване стране из цивилног и приватног сектора могу да буду укључене у процес спровођења јавне политике, односно прописа или се проблем може решити искључиво интервенцијом јавног сектора?

Заинтересоване стране из цивилног и приватног сектора не могу решити наведене проблеме

6) Да ли постоје расположиви, односно потенцијални ресурси за спровођење идентификованих опција?

Постоје потенцијални ресурси. Промене ће бити спроведене расположивим ресурсима.

7) Која опција је изабрана за спровођење и на основу чега је процењено да ће се том опцијом постићи жељена промена и остварење утврђених циљева?

Опција која је изабрана је доношење измена и допуна која ће омогућити динамичнији раст удела ОИЕ у БФПЕ уз истовремено одржање енергетског система.

ПРИЛОГ 5: Кључна питања за анализу финансијских ефеката

- 1) **Какве ће ефекте изабрана опција имати на јавне приходе и расходе у средњем и дугом року?**

Изабрана опција неће имати ефекте на јавне расходе и приходе

- 2) **Да ли је финансијске ресурсе за спровођење изабране опције потребно обезбедити у буџету, или из других извора финансирања и којих?**

Није потребно

- 3) **Како ће спровођење изабране опције утицати на међународне финансијске обавезе?**

Спровођење изабране опције неће утицати на међународне финансијске обавезе.

- 4) **Колики су процењени трошкови увођења промена који проистичу из спровођења изабране опције (оснивање нових институција, реструктурирање постојећих институција и обука државних службеника) исказани у категоријама капиталних трошкова, текућих трошкова и зарада?**

Нема додатних трошкова који проистичу из спровођења изабране опције. Није предвиђено оснивање нових институција.

- 5) **Да ли је могуће финансирати расходе изабране опције кроз редистрибуцију постојећих средстава?**

Нису предвиђени додатни јавни расходи одабраном опцијом.

- 6) **Какви ће бити ефекти спровођења изабране опције на расходе других институција?**

Изабрана опција неће утицати на додатне трошкове других институција које су укључење у њено спровођење.

ПРИЛОГ 6: Кључна питања за анализу економских ефеката

- 1) **Које трошкове и користи (материјалне и нематеријалне) ће изабрана опција проузроковати привреди, појединој грани, односно одређеној категорији привредних субјеката?**

Предложена опција захтева, у најскупљем сценарију, ако се покаже да нема резерве за балансирање 20GW захтева за прикључење, трошак од 3 милијарде евра за обезбеђење

додатног капацитета за балансирање ради интеграције 15 GW пројеката ветроелектрана и соларних електрана (5 GW пројеката је искључено из ове обавезе због преузетих обавеза оператора система). У случају да се одустане од ове опције трошак набавке резерве за 15 GW би се пренео са инвеститора на оператора система, односно грађане кроз цену приступа систему.

Изабрана опција за ограничење купаца-произвођача на 150 kW показала се као најоптималнија јер се избегавају трошкови даљинског надзора и управљања мерног места, трошкови балансне одговорности и пружања помоћних услуга

2) Да ли изабрана опција утиче на конкурентност привредних субјеката на домаћем и иностраном тржишту (укључујући и ефекте на конкурентност цена) и на који начин?

Изабрана опција утиче на то да постоји могућност да неки од пројеката буду неисплативи при чему веће вероватноћа да соларни пројекти буду исплативи имајући у виду бољу компатибилност соларних електрана са складиштима електричне енергије

3) Да ли изабране опције утичу на услове конкуренције и на који начин?

Видети одговор на претходно питање.

4) Да ли изабрана опција утиче на трансфер технологије и/или примену техничко-технолошких, организационих и пословних иновација и на који начин?

Изабрана опција може довести до појаве батеријских складишта електричне енергије у Републици Србији, што би представљао трансфер нове технологије

5) Да ли изабрана опција утиче на друштвено богатство и његову расподелу и на који начин?

Повећање удела ОИЕ у укупној потрошње енергије у Републици Србији смањује трошкове лечења обољења која настају загађењем које проузрокује коришћење фосилних горива у свим секторима енергетике који су и највећи емитери гасова са ефектом стаклене баште и прашкастих материја. На овај начин доприноси се општем побољшању здравља грађана.

6) Какве ће ефекте изабрана опција имати на квалитет и статус радне снаге (права, обавезе и одговорности), као и права, обавезе и одговорности послодаваца?

Није релевантно питање.

ПРИЛОГ 7: Кључна питања за анализу ефеката на друштво

1) Колике трошкове и користи (материјалне и нематеријалне) ће изабрана опција проузроковати грађанима?

Грађани су у обавези да плаћају накнаду за повлашћене произвођаче из ОИЕ по kWh утрошене електричне енергије. Од висине накнаде зависиће и висина трошка. Овај трошак биће могуће проценити тек након спроведене аукције, с обзиром да ће висина накнаде директно зависити од цене која буде понуђена у поступку надметања.

У условима постојећих тржишних цене и система двостране премије, процена је да неће бити додатних трошкова за грађане.

2) Да ли ће ефекти реализације изабране опције штетно утицати на неку специфичну групу популације и да ли ће то негативно утицати на успешно спровођење те опције, као и које мере треба предузети да би се ови ризици свели на минимум?

Није релевантно питање.

3) На које друштвене групе, а посебно на које осетљиве друштвене групе, би утицале мере изабране опције и како би се тај утицај огледао (пре свега на сиромашне и социјално искључене појединце и групе, као што су особе са инвалидитетом, деца, млади, жене, старији преко 65 година, припадници ромске националне мањине, необразовани, незапослени, избегла и интерно расељена лица и становништво руралних средина и друге осетљиве друштвене групе)?

Није релевантно питање.

4) Да ли би и на који начин изабрана опција утицала на тржиште рада и запошљавање, као и на услове за рад (нпр. промене у стопама запослености, отпуштање технолошких вишкова, укинута или новоформирана радна места, постојећа права и обавезе радника, потребе за преквалификацијама или додатним обукама које намеће тржиште рада, родну равноправност, рањиве групе и облике њиховог запошљавања и слично)?

Изабрана опција треба да доведе до повећања радних места за инжењере који се баве пројектовањем енергетских објеката који користе ОИЕ и лица која управљају таквим објектима, такође очекује се и ангажовање домаће грађевинске индустрије за случај реализације изградње хидроелектрана, и отварање пратећих радних места који су неопходни за рад оваквих објеката.

5) Да ли изабране опције омогућавају равноправан третман, или доводе до директне или индиректне дискриминације различитих категорија лица (нпр. на основу националне припадности, етничког порекла, језика, пола, родног идентитета, инвалидитета, старосне доби, сексуалне оријентације, брачног статуса или других личних својстава)?

Није релевантно питање.

6) Да ли би изабрана опција могла да утиче на цене роба и услуга и животни стандард становништва, на који начин и у којем обиму?

Није релевантно питање

7) Да ли би се реализацијом изабраних опција позитивно утицало на промену социјалне ситуације у неком одређеном региону или округу и на који начин?

Питање није релевантно

8) Да ли би се реализацијом изабране опције утицало на промене у финансирању, квалитету или доступности система социјалне заштите, здравственог система или система образовања, посебно у смислу једнаког приступа услугама и правима за осетљиве групе и на који начин?

Питање није релевантно.

ПРИЛОГ 8: Кључна питања за анализу ефеката на животну средину

1) Да ли изабрана опција утиче и у којем обиму утиче на животну средину, укључујући ефекте на квалитет воде, ваздуха и земљишта, квалитет хране, урбану екологију и управљање отпадом, сировине, енергетску ефикасност и обновљиве изворе енергије?

Коришћење ОИЕ кључно је у борби против климатских промена и загађења животне средине. Имајући у виду да је сектор енергетике, који се доминантно заснива на коришћењу фосилних горива, највећи емитер гасова са ефектом стаклене баште као и материја које су штетне за здравље људи, коришћење ОИЕ као алтернативних извора енергије фосилним горивима позитивно утиче на животну средину.

2) Да ли изабрана опција утиче на квалитет и структуру екосистема, укључујући и интегритет и биодиверзитет екосистема, као и флору и фауну?

За пројекте у области ОИЕ предвиђена је израда Студија утицаја процене утицаја на животну средину у складу са Законом о процени утицаја на животну средину.

3) Да ли изабрана опција утиче на здравље људи?

Изабрана опција утиче значајно на побољшање здравља људи имајући у виду да ОИЕ, за разлику од фосилних горива, не емитују штетне материје које негативно утичу на здравље људи. Коришћењем ОИЕ смањује се број плућних обољења.

4) Да ли изабрана опција представља ризик по животну средину и здравље људи и да ли се допунским мерама може утицати на смањење тих ризика?

Приликом изградње објеката који користе ОИЕ предвиђено је прибављање услова и мишљења органа надлежног за заштиту животне средине у складу са Законом о заштити животне средине.

5) Да ли изабрана опција утиче на заштиту и коришћење земљишта у складу са прописима који уређују предметну област?

Изабрана опција утиче на заштиту и коришћење земљишта. За пројекте у области ОИЕ примењују се прописи којима се уређује област заштите и коришћења земљишта.

ПРИЛОГ 9: Кључна питања за анализу управљачких ефеката

1) Да ли се изабраном опцијом уводе организационе, управљачке или институционалне промене и које су то промене?

Не уводе се нове организационе, управљачке или институционалне промене.

2) Да ли постојећа јавна управа има капацитет за спровођење изабране опције (укључујући и квалитет и квантитет расположивих капацитета) и да ли је потребно предузети одређене мере за побољшање тих капацитета?

Има капацитет, укључујући капацитет оператора система и Агенције за енергетику за припрему и доношење плана развоја преносног система и анализе адекватности.

3) Да ли је за реализацију изабране опције било потребно извршити реструктурирање постојећег државног органа, односно другог субјекта јавног сектора (нпр. проширење, укидање, промене функција/хијерархије, унапређење техничких и људских капацитета и сл.) и у којем временском периоду је то потребно спровести?

За реализацију изабране опције није било потребно извршити наведене промене.

4) Да ли је изабрана опција у сагласности са важећим прописима, међународним споразумима и усвојеним документима јавних политика?

Изабрана опција у складу је са Споразумом о стабилизацији и придруживању ЕУ и Уговором о оснивању Енергетске заједнице.

5) Да ли изабрана опција утиче на владавину права и безбедност?

Није релевантно питање

6) Да ли изабрана опција утиче на одговорност и транспарентност рада јавне управе и на који начин?

Није релевантно питање.

7) Које додатне мере треба спровести и колико времена ће бити потребно да се спроведе изабрана опција и обезбеди њено касније доследно спровођење, односно њена одрживост?

Потребно је донети подзаконска акта

ПРИЛОГ 10: Кључна питања за анализу ризика

1) Да ли је за спровођење изабране опције обезбеђена подршка свих кључних заинтересованих страна и циљних група? Да ли је спровођење изабране опције приоритет за доносиоце одлука у наредном периоду (Народну скупштину, Владу, државне органе и слично)?

Обезбеђена је подршка Агенције за енергетику РС, оператора преносног и дистрибутивног система, гарантованог снабдевача.

2) Да ли су обезбеђена финансијска средства за спровођење изабране опције? Да ли је за спровођење изабране опције обезбеђено довољно времена за спровођење поступка јавне набавке уколико је она потребна?

Није релевантно.

3) Да ли постоји још неки ризик за спровођење изабране опције?

Није препознат ризик за спровођење Закона о коришћењу ОИЕ.